

دستور جلسه شماره (1)

عنوان: بررسی چالش‌ها و ابهامات فرآیند تأیید نمونه، پذیرش گزارش آزمون، تمدید گواهی و ترخیص تجهیزات موقعیت‌یابی، ردیابی و نقشه‌برداری

مرجع طرح موضوع: کمیسیون کسب و کارهای و دانش بنیان اتاق ایران، سندیکای شرکتهای شناسایی و مکان‌یابی رادیویی

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۵/۰۶/۱۰ سه شنبه

تعداد صفحات دستور جلسه: ۳ صفحه

❖ **شرح موضوع:** تجهیزات موقعیت‌یابی، ردیابی، ناوبری و نقشه‌برداری از جمله تجهیزات مؤثر در توسعه خدمات هوشمند، حمل‌ونقل، لجستیک، اینترنت اشیا، مدیریت ناوگان، نقشه‌برداری و سایر کاربردهای فناوریانه محسوب می‌شوند. با توجه به ماهیت ارتباطی و رادیویی بخشی از این تجهیزات، رعایت الزامات مربوط به استانداردهای رادیویی، ایمنی، سازگاری الکترومغناطیسی و جلوگیری از ایجاد تداخل، امری ضروری و مورد تأکید فعالان اقتصادی این حوزه است.

با این حال، بررسی مسائل مطرح‌شده از سوی فعالان حوزه تجهیزات موقعیت‌یابی، ردیابی و نقشه‌برداری نشان می‌دهد که بخشی از چالش‌های موجود، نه ناشی از اصل ضرورت انجام فرآیند تأیید نمونه، بلکه ناشی از نبود رویه‌ای واحد، شفاف، قابل پیش‌بینی و قابل اعتراض در مراحل مختلف این فرآیند است.

از جمله مهم‌ترین مسائل مطرح‌شده می‌توان به ابهام در دامنه اجرای معافیت تجهیزات کم‌خطر، نحوه پذیرش گزارش آزمایشگاه‌های خارجی، فرآیند تمدید گواهی، ضرورت یا عدم ضرورت آزمون مجدد، عدم اعلام قطعی برنامه آزمون پیش از ارجاع نمونه و همچنین نبود شاخص جامع برای سنجش زمان کل فرآیند تأیید نمونه و ترخیص اشاره کرد.

هدف این گزارش، بررسی ابعاد موضوع، تحلیل چالش‌های موجود بر اساس مستندات ارائه‌شده و ارائه پیشنهادهایی برای ایجاد رویه‌ای شفاف، یکپارچه و قابل پیش‌بینی در فرآیند تأیید نمونه تجهیزات مورد بحث است.

❖ **بیان مسئله:** بر اساس مستندات موجود، پاسخ‌های ارائه‌شده از سوی سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی به برخی ابهامات فنی فعالان این حوزه، بخشی از مسائل مربوط به تأیید نمونه، استفاده از گزارش آزمایشگاه‌های عضو ILAC، تجهیزات کم‌خطر و مدت اعتبار گواهی را روشن کرده است. با وجود این، همچنان در مرحله اجرا، ابهاماتی وجود دارد که می‌تواند موجب تفاوت در نحوه رسیدگی به پرونده‌ها، افزایش هزینه و زمان، تکرار آزمون‌ها و کاهش قابلیت پیش‌بینی فرآیند برای فعالان اقتصادی شود. مسئله اصلی، ضرورت ایجاد یک چارچوب اجرایی عمومی و شفاف برای تعیین موارد زیر است:

- دامنه دقیق معافیت تجهیزات کم‌خطر؛
- نحوه احراز شرایط برخورداری از معافیت؛
- ضوابط پذیرش گزارش‌های آزمایشگاهی خارجی؛
- حدود بررسی و اعتبارسنجی گزارش‌های خارجی؛
- شرایط الزام به آزمون مجدد؛
- فرآیند تمدید گواهی تأیید نمونه؛
- تعریف مشخصات اساسی محصول؛
- نحوه تعیین برنامه آزمون، استاندارد، هزینه و زمان؛
- نحوه محاسبه زمان کل فرآیند؛

- سازوکار رسیدگی به اعتراضات و اختلافات فنی.

❖ مشکلات مطروحه و پیامدهای مربوط :

- ۱- **ابهام در دامنه اجرای معافیت تجهیزات کم خطر:** یکی از مسائل اصلی، نحوه اجرای ضوابط مربوط به تجهیزات کم خطر یا Risk Low در تجهیزات موقعیتیابی، ردیابی و نقشه‌برداری است. بر اساس پاسخ‌های پیشین، در صورت شمول تجهیزات بر ضوابط مربوط به فناوری‌هایی نظیر Wi-Fi و Bluetooth، انجام آزمون‌های رادیویی مربوط به آن قابلیت‌ها می‌تواند مشمول معافیت شود. با این حال، بررسی متن ضابطه نشان می‌دهد که دامنه شمول برخی فناوری‌ها، به‌ویژه Wi-Fi، نیازمند تفسیر رسمی و عمومی است؛ زیرا تجهیزات موقعیتیابی و نقشه‌برداری به‌طور صریح در تمامی موارد مورد اشاره قرار نگرفته‌اند.
- ۲- **نبود ضابطه عمومی برای پذیرش گزارش آزمایشگاه‌های خارجی:** در مستندات موجود، امکان استفاده از نتایج آزمون آزمایشگاه‌های بین‌المللی معتبر و عضو ILAC، پس از احراز اصالت و بررسی انطباق، مورد پذیرش قرار گرفته است. این رویکرد با امکان پذیرش تأییدیه‌ها و گزارش‌های مراکز و آزمایشگاه‌های خارجی معتبر همسو ارزیابی شده است. با این حال، ضابطه اجرایی مشخص و منتشرشده‌ای درباره نحوه پذیرش این گزارش‌ها در دسترس نیست.
- ۳- **چالش تمدید گواهی و آزمون مجدد تجهیزات:** بر اساس مستندات، مدت اعتبار گواهی تأیید نمونه سه سال تعیین شده است. در عین حال، مقررات مورد استناد در خصوص تجهیزات دارای تأییدیه قبلی و همچنین تغییر مشخصات اساسی محصول، این موضوع را مطرح می‌کند که تمدید گواهی نباید الزاماً به معنای انجام کامل آزمون‌های پیشین باشد.
- ۴- **ضرورت اعلام برنامه قطعی آزمون پیش از تحویل نمونه:** یکی از الزامات مهم برای افزایش قابلیت پیش‌بینی فرآیند، مشخص شدن برنامه ارزیابی پیش از ارجاع نمونه به آزمایشگاه است. بر اساس مستندات، پس از بررسی مدارک باید نوع آزمایش‌ها، استانداردهای مورد استفاده و زمان مورد نیاز تعیین شود. همچنین جداول پایه آزمون‌ها با هدف شفاف‌سازی و ایجاد رویه یکسان منتشر شده‌اند.
- ۵- **ضرورت محاسبه زمان واقعی فرآیند:** یکی دیگر از چالش‌های مطرح‌شده، نحوه سنجش زمان فرآیند ترخیص تجهیزات است. بر اساس مستندات، شاخص موجود برای سنجش زمان ترخیص، زمان مربوط به فرآیند تأیید نمونه را به‌طور کامل در محاسبات خود منعکس نمی‌کند. در نتیجه، بخش قابل توجهی از زمان توقف کالا و بلا تکلیفی فعال اقتصادی در شاخص عملکرد قابل مشاهده نیست.
- ۶- **شفافیت عملکرد آزمایشگاه‌ها و سازوکار اعتراض:** بر اساس مقررات مورد استناد، نظارت بر آزمایشگاه‌های معتبر و تعرفه‌های آنها بر عهده سازمان بوده و همچنین سازوکار رسیدگی به اعتراضات مربوط به تأیید نمونه و شکایات آزمایشگاهی پیش‌بینی شده است. با این وجود، برای افزایش شفافیت لازم است اطلاعات زیر به‌صورت عمومی در دسترس قرار گیرد: فهرست آزمایشگاه‌های معتبر؛ دامنه دقیق اعتبار هر آزمایشگاه؛ نوع تجهیزات و فناوری‌های قابل آزمون؛ تعرفه آزمون‌ها؛ زمان متعارف انجام آزمایش؛ شرایط تکرار آزمون؛ نحوه دسترسی متقاضی به گزارش کامل و داده‌های اندازه‌گیری؛ مهلت رسیدگی به اعتراضات.
- ۷- **هزینه‌های بالای آزمایش:** هزینه‌های بالای فرآیندهای تأیید نمونه، پذیرش گزارش آزمون، تمدید گواهی و ترخیص تجهیزات موقعیتیابی، ردیابی و نقشه‌برداری، به یکی از چالش‌های مهم فعالان این حوزه تبدیل شده است؛ به‌گونه‌ای که تعدد آزمون‌ها، هزینه‌های آزمایشگاهی، اخذ و تمدید گواهی‌ها و همچنین هزینه‌های مرتبط با فرآیند ترخیص، موجب افزایش قیمت تمام‌شده تجهیزات، طولانی شدن زمان ورود محصولات به بازار و کاهش توان رقابت‌پذیری شرکت‌ها می‌شود. از این‌رو، بازنگری در تعرفه‌ها، تسهیل پذیرش گزارش‌های آزمون معتبر و کاهش هزینه‌های تکراری می‌تواند نقش مؤثری در حمایت از تولیدکنندگان، واردکنندگان و توسعه بازار این تجهیزات داشته باشد.

❖ آثار و پیامدهای اقتصادی و کسب‌وکاری

تداوم ابهام در فرایندهای تأیید نمونه می‌تواند آثار مختلفی بر فعالان اقتصادی داشته باشد که از جمله مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از:

• افزایش هزینه‌های مستقیم آزمون و ارزیابی؛

• افزایش هزینه‌های ناشی از توقف کالا؛

• افزایش زمان ورود تجهیزات به بازار؛

• تکرار احتمالی آزمون‌ها؛

• کاهش قابلیت برنامه‌ریزی برای واردکنندگان و تولیدکنندگان؛

• ایجاد تفاوت در نحوه رسیدگی به پرونده‌های مشابه؛

• تأثیر منفی بر توسعه محصولات دانش‌بنیان؛

• کاهش قابلیت پیش‌بینی محیط کسب‌وکار.

با توجه به آثار مستقیم این موضوع بر تولید داخلی، واردات قانونی، توسعه محصولات فناورانه و فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان، اصلاح فرایندها می‌تواند در بهبود محیط کسب‌وکار این حوزه مؤثر باشد.

❖ پیشنهادات

با توجه به موارد بررسی‌شده، پیشنهاد می‌شود اقدامات زیر در دستور کار قرار گیرد:

پیشنهاد اول: تدوین دستورالعمل جامع اجرایی

یک دستورالعمل واحد برای فرآیند تأیید نمونه تجهیزات موقعیت‌یابی، ردیابی و نقشه‌برداری تدوین شود که تمامی مراحل از ثبت درخواست تا صدور مجوز ترخیص را پوشش دهد.

پیشنهاد دوم: ایجاد استعلام فنی پیش از واردات

امکان دریافت پاسخ کتبی و دارای مدت اعتبار درباره وضعیت فنی و الزامات احتمالی تجهیز، پیش از انجام واردات فراهم شود.

پیشنهاد سوم: شفاف‌سازی فرآیند آزمون

تمامی آزمون‌های مورد نیاز، استانداردها، هزینه‌ها و زمان تقریبی پیش از تحویل نمونه به متقاضی اعلام شود.

پیشنهاد چهارم: اصلاح فرآیند تمدید گواهی

تمدید گواهی بر مبنای میزان و نوع تغییرات مؤثر در تجهیز انجام شود و از تکرار آزمون‌های غیرضروری جلوگیری شود.

پیشنهاد پنجم: ایجاد داشبورد زمان فرآیند

زمان تمام مراحل تأیید نمونه به تفکیک ثبت و منتشر شود تا امکان شناسایی گلوگاه‌ها و ارزیابی عملکرد فراهم شود.

پیشنهاد ششم: تقویت سازوکار رسیدگی به اعتراض

برای اختلافات فنی، سازوکار مشخصی شامل بررسی مجدد، ارجاع به آزمایشگاه دوم یا تشکیل کمیته فنی مستقل پیش‌بینی شود.

پیشنهاد هفتم: اعتماد به ابراز واردکنندگان

اعتماد به ابراز واردکننده بر اساس مستندات فنی بر اساس قواعد حقوقی و تأیید شکل تخصصی

پیشنهاد هشتم: تشکیل کارگروه مشترک

کارگروهی با حضور نمایندگان تام‌الاختیار سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی، اتاق بازرگانی ایران، سندیکای تخصصی، وزارت صنعت، معدن و تجارت و گمرک تشکیل شود تا دستورالعمل اجرایی مورد نیاز در یک بازه زمانی مشخص تدوین و نهایی شود.